ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ

ବନାମ

ମେସର୍ସ ଗୁରନ୍ଦିତା ମଲ ଶାନ୍ତି ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଭୃତି

ମେ 5, 2004

[ରାଜେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ, ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଏବଂ ଜି. ପି ମାଥୁର, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି]

ପଞ୍ଜାବ ସାଧାରଣ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଆଇନ:

ବଜାର ପାଉଣା ଉପରେ କ୍ରୟ ଟିକସ- ଆପତ୍ତି- ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ- ଆବେଦନ ଉପରେ, କୁହାଗଲା: କ୍ରେତାଙ୍କୁ ବଜାର ପାଉଣା ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ- ବିକ୍ରେତାଙ୍କୁ ବଜାର ପାଉଣା ଦେବାକୁ ଆଇନଗତ ବାଧ୍ୟତା ନାହିଁ, କାରଣ ତାଙ୍କୁ କେବଳ କ୍ରେତାଙ୍କ ତରଫରୁ ଏହାକୁ ଜମା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ- ତେଣୁ ବଜାର ପାଉଣାକୁ ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟର ଅଂଶବିଶେଷ ଭାବେ ବିଚାର କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ- ତେଣୁ, ବଜାର ପାଉଣା ଅଂଶ ଉପରେ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଦେବାକୁ ବିକ୍ରେତାଙ୍କର କୌଣସି ଉତ୍ତରଦାୟିତ୍ୱ ନାହିଁ- ରାଜ୍ୟ ସରକାର କୃଷି ଉତ୍ପାଦ ବଜାର କମିଟି ଅଧିନିୟମ/ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିନିୟମର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଶୋଧନ କରିପାରିବେ, ଯାହାଦ୍ୱାରା ବଜାର ପାଉଣା ଉପରେ କ୍ରୟ ଟିକସ ଲାଗୁ କରିବା ବିଷୟରେ ଆଇନ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇପାରିବ ।

ଶବ୍ଦାବଳୀ ଏବଂ ବାକ୍ୟାଂଶ:

'କାରବାର'- ପଞ୍ଜାବ ସାଧାରଣ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିନିୟମ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ଏହାର ଅର୍ଥ ।

ଏହି ଆବେଦନଗୁଡିକରେ ବିଚାର ପାଇଁ ଯେଉଁ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଥିଲା ତାହା ଥିଲା ଯେ ବଜାର ପାଉଣାର ଅଂଶ ଉପରେ କ୍ରୟ ଟିକସ ଏହି ଆଧାରରେ ଆଦାୟ କରାଯାଇପାରିବ କି ଯେ ଏହା କାରବାରର ଅଂଶ ନୁହେଁ ।

ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକୁ ଖାରଜ କରି, ନ୍ୟାୟାଳୟ

କହିଲେ: ଗୋଟିଏ ଉପଲକ୍ଷରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହା କହିଥିଲେ ଯେ କ୍ରେତାଙ୍କ ବଜାର ପାଉଣା ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଆଇନଗତ ବାଧ୍ୟତା ରହିଛି ଏବଂ କ୍ରେତାଙ୍କ ତରଫରୁ ବଜାର ପାଉଣା ଜମା କରିବା ବିକ୍ରେତାଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଏବଂ ତେଣୁ, କ୍ରେତାଙ୍କଠାରୁ ତାହା ଆଦାୟ କରିବା, ଏପରି କାରବାର ଉପରେ ବଜାର ପାଉଣା ପ୍ରଦାନ କରିବା ବିକ୍ରେତାଙ୍କର ଆଇନଗତ ବାଧ୍ୟତା ନାହିଁ ଏବଂ ତେଣୁ ବଜାର ପାଉଣା ପରିମାଣକୁ ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟର ଏକ ଅଂଶ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେଥିର ଉପସଂହାର ଯେ ବଜାର ପାଉଣା ଅଂଶ ଉପରେ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଦେବାକୁ ବିକ୍ରେତାଙ୍କର କୌଣସି ଉତ୍ତରଦାୟିତ୍ୱ ନାହିଁ, ଯଥାର୍ଥ ଅଟେ । ଯଦି ଆଇନ

ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ନୁହେଁ, ତେବେ କୃଷି ଉତ୍ପାଦ ବଜାର କମିଟି ଅଧିନିୟମ କିମ୍ବା ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିନିୟମ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ଆଇନରେ ସଂଶୋଧନ କରିବା ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ଅଟେ ।

ଆନନ୍ଦ ସ୍ୱରୂପ ମହେଶ କୁମାର ବନାମ ବିକ୍ରୟ *ଟିକସ ଆୟୁକ୍ତ (1980) ଖଣ୍ଡ 46* ବିକ୍ରୟ **ଟିକସ ମାମଲା 477, ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।**

ଦେୱାନୀ ଅପିଲ ଅଧିକାରିତା: ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 14790-14803/1966

1993 ର ସି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.ପି.ସି. ସଂଖ୍ୟା 796, 987, 988, 1079, 2352, 2353, 2654, 2917, 2925, 2926, 2945, 3228, 3231 ଏବଂ 3672 ରେ ପଞ୍ଜାବ ଏବଂ ହରିୟାଣା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ତା 20.05.93 ରିଖର ରାୟ ତଥା ଆଦେଶରୁ

ଏଥିସହ

ସି. ଏ. ସଂଖ୍ୟା 14736, 14810-14816/1996

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଏ. ଶରଣ, ଏଚ.ଏମ. ସିଂହ, କୌଶଲ ଯାଦବ, ଅନିଲ ହୁଡା ଏବଂ ଆର.ଏସ. ସୁରୀ ।

ପ୍ରତିବାଦୀମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ପି.ଏନ. ପୁରୀ ଏବଂ କେ. ଏଲ. ଗୋୟଲ ।

ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ,

ରାଜେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ, ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି । ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଚାରାର୍ଥେ ଉଠାଯାଇଥିବା ପ୍ରଶ୍ନଟି ଏହିକି ଯେ ବଜାର ପାଉଣାର ଅଂଶ ଉପରେ କ୍ରୟ ଟିକସ ଏହି ଆଧାରରେ ଆଦାୟ କରାଯାଇପାରିବ କି, ଯେ ଏହା କାରବାରର ଅଂଶ ନୁହେଁ ।

ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ପ୍ରତିବାଦୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାୟର ହୋଇଥିବା ରିଟ ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ସମାପ୍ତ ହୋଇଛି । ତେଣୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଏହି ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ ।

ପଞ୍ଜାବ ସାଧାରଣ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ 'କାରବାର' କୁ 'ବିକ୍ରୟ ଏବଂ କ୍ରୟ ପରିମାଣର ସମଷ୍ଟି ଏବଂ କୌଣସି ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରକୃତରେ କରାଯାଇଥିବା ବିକ୍ରୟ ଏବଂ କ୍ରୟର କିଛି ଅଂଶକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ପରିଭାଷିତ କରାଯାଇଛି, ସାଧାରଣ ବାଣିଜ୍ୟ ପ୍ରଥା ଅଧୀନରେ ନଗଦ ରିହାତି ଏବଂ ବାଣିଜ୍ୟ ରିହାତି ଭାବରେ ଅନୁମୋଦିତ କୌଣସି ପରିମାଣକୁ ହ୍ରାସ କରି ଦିଆଯାଇଥିବା ସମୟ

ମଧ୍ୟରେ, ସାମଗ୍ରୀ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ କିମ୍ବା ବିତରଣ ସମୟରେ କିମ୍ବା ପୂର୍ବରୁ ଆଦାୟ କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି ରାଶି କିନ୍ତୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ ନାହିଁ ।'

ବିପଣନ ବିନିୟମାବଳୀ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାର ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରି, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପରିଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ଯେତେବେଳେ କାରବାର ଟିକସଯୋଗ୍ୟ ପରିମାଣଠାରୁ ଅଧିକ ତାହା କର ଭାର ଅଟେ, ସେତେବେଳେ କ୍ରେତାଙ୍କୁ ବଜାର ପାଉଣା ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ କାରଣ ଆବେଦନକାରୀମାନେ ବଜାରକ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଅନୁଜ୍ଞାପ୍ତିଧାରୀ ଅଟନ୍ତି; ଯେ ସେପରି ବଜାର ପାଉଣା ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିକ୍ରେତାମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ ନାହିଁ; ତେଣୁ ବଜାର ପାଉଣାର ଏପରି ପରିମାଣ ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟର ଅଂଶ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ; ଯେ ଆବେଦନକାରୀମାନେ ସେମାନଙ୍କ କାରବାରରେ ସ୍ଥାନୀୟ ସ୍ତରରେ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କ୍ରୟ କରାଯାଇଥିବା କୃଷିଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟର କ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟର ଅଂଶ ଭାବରେ ବଜାର ପାଉଣାର ପରିମାଣ ଦର୍ଶାଇବା ଆବଶ୍ୟକ ନଥିଲା; ଯେ ଏପରି ବଜାର ପାଉଣା କ୍ରୟ ଟିକସର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କିମ୍ବା ଦେୟ ପାଇଁ କାରବାରର ଏକ ଅଂଶ ଗଠନ ପାଇଁ ନୁହେଁ ।

ଆନନ୍ଦ ସ୍ୱରୂପ ମହେଶ କୁମାର ବନାମ *ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଆୟୁକ୍ତ,* 1980 ଖଣ୍ଡ 46 ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ମାମଲା 477 ରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ, ବିଚାର କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲେ ଯେ ସେହି ସମ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କ୍ରୟରୁ ସଂଗୃହିତ ୟୁ.ପି. କୃଷି ଉତ୍ପାଦନ ମଣ୍ଡି ଅଧିନିୟମ, 1964 ର ଧାରା 3-D(I) ରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ କ୍ରୟର କାରବାର ଉପରେ ଆଦାୟ କରାଯାଇଥିବା କିଛି ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ଅତିରିକ୍ତ ଟିକସକୁ କ୍ରୟ କାରବାରରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇପାରିବ କି । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ସ୍ପଷ୍ଟ କରିଥିଲେ ଯେ ଏପରି ଚାରୋଟି ପରିସ୍ଥିତି ଅଛି ଯେଉଁଥିରେ କାରବାର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇପାରିବ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା, (i) ଯଦି ଉତ୍ପାଦ ଏକ କମିଶନି ଏଜେଣ୍ଟ ମାଧ୍ୟମରେ ବିକ୍ରି ହୁଏ, ତେବେ କମିଶନି ଏଜେଣ୍ଟ କ୍ରେତାଙ୍କଠାରୁ ବଜାର ପାଉଣା ଆଦାୟ କରିପାରିବେ ଏବଂ କମିଟିଙ୍କୁ ତାହା ଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବେ; (ii) ଯଦି ଉତ୍ପାଦ ସିଧାସଳଖ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ପାଦକଙ୍କଠାରୁ କିଣାଯାଏ, ତେବେ ବ୍ୟବସାୟୀ କମିଟିଙ୍କୁ ବଜାର ପାଉଣା ଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବେ; (iii) ଯଦି ଉତ୍ପାଦ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଠା'ରୁ କିଣାଯାଏ, ତେବେ ଉତ୍ପାଦ ବିକ୍ରୟ କରୁଥିବା ବ୍ୟବସାୟୀ କ୍ରେତାଙ୍କ ଠାରୁ ଏହା ଆଦାୟ କରିପାରିବେ ଏବଂ କମିଟିଙ୍କୁ ବଜାର ପାଉଣା ଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବେ (iv) ଏ'ପରି ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକର ବିକ୍ରୟର ଅନ୍ୟ କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରରେ, କ୍ରେତା ସମିତିକୁ ବଜାର ପାଉଣା ଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ରହିବେ ।

ପଞ୍ଜାବ ଅଧିନିୟମ, *ଆନନ୍ଦ ସ୍ୱରୂପ ମହେଶ କୁମାର* ମାମଲାରେ ଏହି ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ବିଚାରାର୍ଥେ ନିଆଯାଇଥିବା ଅଧିନିୟମ ଠାରୁ ଭିନ୍ନ ବୋଲି ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କୃଷି ଉତ୍ପାଦ ବଜାର କମିଟି ଅଧିନିୟମର ପରିସରକୁ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ଯାଞ୍ଚ କରିନଥିଲେ ।

କେଉଁ ପରିସ୍ଥିତି ଅଧୀନରେ ବଜାର ପାଉଣା ଦେବାକୁ ହେବ ତାହା ବିଚାର କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ଥରେ ଏହା ଧରାଯିବା ପରେ ଯେ ବଜାର ପାଉଣା ଦେବାକୁ କ୍ରେତାଙ୍କର ଏକ ଆଇନଗତ ବାଧ୍ୟତା ରହିଛି ଏବଂ କ୍ରେତାଙ୍କ ତରଫରୁ ବଜାର ପାଉଣା ଜମା କରିବାକୁ ଏବଂ ତେଣୁ, କ୍ରେତାଙ୍କଠାରୁ ଏହାକୁ ଆଦାୟ କରିବା ବିକ୍ରେତାଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅଟେ, ଏହିପରି କାରବାର ଉପରେ ବଜାର ପାଉଣା ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ବିକ୍ରେତା ଉତ୍ତରଦାୟୀ ନୁହଁନ୍ତି ଏବଂ ତେଣୁ ବଜାର ପାଉଣା ପରିମାଣକୁ ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟର ଏକ ଅଂଶ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏହା ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟର ଆଇନଗତ ସ୍ଥିତି ଥିଲା ବୋଲି ଗମ୍ଭୀରତାର ସହିତ ବିବାଦ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଯଦି ଆଇନ ସ୍ପଷ୍ଟ ନଥିଲା, ତେବେ କୃଷି ଉତ୍ପାଦ ବଜାର କମିଟି ଅଧିନିୟମ କିମ୍ବା ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିନିୟମ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ଆଇନ ସଂଶୋଧନ କରିବାକୁ ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ କାରଣ *ଆନନ୍ଦ ସ୍ୱରୂପ ମହେଶ କୁମାର* ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିଛନ୍ତି ଯେ କେଉଁ ପରିସ୍ଥିତି ଅଧୀନରେ ବଜାର ପାଉଣା ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଦାୟିତ୍ୱ କାରବାରର ଏକ ଅଂଶ ହୋଇଯାଏ । ଯେତେବେଳେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଅନୁସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଏହା ଅଟେ ଯେ ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବା ପରେ, ବିକ୍ରେତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ବଜାର ପାଉଣା ପ୍ରଦାନ କରିବା କୌଣସି ବାଧ୍ୟବାଧକତା ନାହିଁ, କାରଣ ତାହା ପ୍ରଦାନ କରିବା କ୍ରେତାଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଏବଂ ବିକ୍ରେତା ଏହାକୁ କ୍ରେତାଙ୍କଠାରୁ ଆଦାୟ କରିପାରିବେ, ସେତେବେଳେ ଏହାର ଉପସଂହାର ଯେ ବଜାର ପାଉଣାର ଅଂଶ ଉପରେ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ପ୍ରଦାନ କରିବାର କୌଣସି ଆଇନଗତ ବାଧ୍ୟତା ନାହିଁ, ଯଥାର୍ଥ ଅଟେ ।

ତେଣୁ, ଆମ୍ଭେ ଏହି ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକରେ କୌଣସି ଗୁଣବତ୍ତା ପାଉନାହୁଁ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ଖାରଜ ହେବ ।

ଏସ୍. କେ. ଏସ.

ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକୁ ଖାରଜ କରାଯାଇଛି ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମୋକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଂଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟାବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଅନୁବାଦିକା : ଶ୍ରୀମତୀ ଜୟା ମୁଖାର୍ଜୀ,
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ